

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК
ФУНДАЦІЯ РОЗВИТКУ ДВОМОВНОСТІ «EDUNOWA»
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти

ЗА ПІДТРИМКИ ГЕНЕРАЛЬНОГО
КОНСУЛЬСТВА РП У ЛУЦЬКУ

**СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ
У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Збірник тез доповідей

I Міжнародного науково-методичного семінару

Київ – Луцьк – Варшава, 9–13 листопада 2020 року

Луцьк
Вежа-Друк
2020

Рекомендовано до друку вченою радою
факультету міжнародних відносин
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 6 від 25 листопада 2020 року)

ОРГАНІЗАТОРИ:

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Полоністичний Бюлетень Польської академії наук
Фундація розвитку двомовності «Edupowa»
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Інститут Польщі
Факультет філології та журналістики
Науково-навчальна лабораторія українсько-польського перекладу
Навчально-науковий інститут неперервної освіти

Голова оргкомітету:

Анатолій Цьось, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки, доктор фізичного виховання і спорту, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Наукові керівники:

Наталія Богданець-Білоskalенко, доктор педагогічних наук, завідувач відділу навчання мов національних меншин і зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України;

Світлана Сухарєва, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов та перекладу Волинського національного університету, координатор Інституту Польщі;

Наталія Цьолик, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та перекладу Волинського національного університету, координатор Інституту Польщі, завідувач Науково-навчальної лабораторії українсько-польського перекладу;

Лілія Лавринович, декан факультету філології та журналістики, кандидат філологічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки;

Лілія Бондарук, завідувач відділу гуманітарних дисциплін, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти;

Олег Дикий, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти ВНУ ім. Лесі Українки, кандидат педагогічних наук, Волинський національний університет імені Лесі Українки.

Стан і перспективи методики вивчення польської мови у закладах середньої та вищої освіти: зб. тез доповідей : Київ - Луцьк - Варшава, 9-12 листоп. 2020 р. - Луцьк : Вежа-Друк, 2020. - 140 с.

С 34

Тези міжнародного семінару (19-13 листопада 2020 року, Інститут педагогіки НАПН України - Волинський національний університет імені Лесі Українки - Полоністичний бюлетень ПАН) присвячені дослідженню методики викладання польської мови у закладах середньої та вищої освіти. Звернено увагу на інноваційні методи вивчення іноземної мови в умовах дистанційної форми навчання. Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

УДК 373.016:811.162.1+811.162.1:378.016(08)

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2020

© Факультет філології та журналістики, 2020 © Інститут Польщі, 2020

© Науково-навчальна лабораторія українсько-польського перекладу, 2020

© Навчально-науковий інститут неперервної освіти, 2020 © Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2020

ЗМІСТ

KOWALEWSKI JERZY. Kultura w nauczaniu języka polskiego na Ukrainie: potrzeby i możliwości.....	5
PETRYNA TAISHA. Praktyczne zastosowanie metod i technik w nauce języka polskiego.....	14
SUCHARIEWA SWITLANA. Rozwój polonistyki na Wołyńskim Uniwersytecie Narodowym imienia Łesi Ukrainki: dydaktyczne opracowania dla środowiska akademickiego.....	18
KASIANCZUK NATALIA. Narzędzia i zasoby internetowe wspierające pracę zdalną nauczycieli i wykładowców języków obcych.....	22
БАЗИЛЮК ОЛЕНА, ВИШНЕВСЬКА ОКСАНА. Формування мовленнєвої культури при вивченні польської мови.....	25
БАКУЛІНА НАТАЛІЯ. Феномени культурного взаємопроникнення в мовно-літературній освіті: польсько-єврейсько-український контекст.....	29
БІЛАН МАРІЯ. Францішек Прухніцький – реформатор полоністичної освіти на межі XIX-XX ст.....	36
БОГДАНЕЦЬ-БІЛОСКАЛЕНКО НАТАЛІЯ, ФІЦКЕВИЧ ОЛЕНА. Зміст і функції багатомовної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти з навчанням мов національних меншин.....	39
БОНДАРУК ЛІЛІЯ. Розвиток професійної компетентності вчителів польської мови в системі післядипломної педагогічної освіти	43
БОНДАРЧУК ОЛЕСЯ. Особливості навчання польської мови в другому класі в умовах НУШ	49
БУГАЄВА ВІКТОРІЯ. Навчально-дослідницька діяльність учнів з польської мови.....	54
ВАСЕЙКО ЮЛІЯ. Формування засад асертивної поведінки на уроках польської мови: психолінгвістичний аспект.....	57
ВАСИЛЬЧУК ОЛЬГА. Державні освітні рекомендації до викладання польської мови в українських школах.....	61
ГЛИНЮК ЛЮДМИЛА, СТАНЬКО-ПРИСЯЖНЮК АННА. Міжкультурна освіта як шлях до інтеграції України у Європейське співтовариство.....	67
ГУЛА ВІКТОРІЯ. Ефективні методи вивчення польської мови: використання сучасних технологій на уроці.....	72
КОЛГАН ОЛЕНА. Особливості використання інформаційно- комунікаційних технологій у процесі формування лінгвосоціокультурної компетентності на заняттях із польської мови.....	76

КРЕХНО ТЕТЯНА, ЧАЛА АННА. Концептуальні засади формування польськомовної комунікативної компетентності в контексті підготовки бакалаврів освітньої професійної програми «Українська мова та література»	79
МАТВІЙВ ВІКТОРІЯ. Олімпіада з польської мови та літератури: сходинки до успіху.....	83
МИХАЛЮК НІНА. Використання платформи LeningApps для розвитку лексичних навичок учнів.....	88
ОЛЯНДЕР ЛУЇЗА. Специфіка індивідуальної роботи в умовах онлайн-навчання.....	91
ОСТАПЧУК ВІКТОРІЯ. Роль казки у навчанні польської мови як іноземної.....	94
ПАРХОТІЮК ВІКТОРІЯ. Особливості викладання польської мови на непрофільних спеціальностях.....	98
ПОЛЕЖАСВА ТЕТЯНА. Реалії проблем подвійного диплому (польська мова як непрофільна дисципліна).....	102
РИНДА ВІКТОРІЯ. Ефективні методи у вивченні польської мови і використання сучасних технологій на уроці.....	105
СКУБА ПРИНА. Формування навичок писемного мовлення на уроках польської мови.....	109
СНЄГІРЬОВА ВАЛЕНТИНА. До проблеми читацького канону школяра.....	112
СТАХНЮК НАТАЛІЯ. Полоністична освіта у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка: історія, сучасність і перспективи розвитку.....	115
ЦЬОЛИК НАТАЛІЯ. Гейміфікація на уроках польської мови.....	119
ЧОРНА ЮЛІЯ. Використання інформаційних технологій та інноваційних методик при викладанні польської мови.....	122
ШЕВЧУК ЛАРИСА. До питання збагачення словникового запасу учнів в умовах українсько-польського білінгвізму: особливості застосування перекладу.....	125
ЯРУЧИК ОЛЬГА. Підручники з польської мови у Галичині кін. XIX - поч. XX ст.: методологічні аспекти.....	129
ЯРУЧИК ВІКТОР. Порівняльний аспект польських фразеологізмів у перекладі на українську мову.....	132.

Бондарчук Олеся
Загальноосвітня школа I-III ступенів № 36
ім. Я. Домбровського м. Житомира

Особливості навчання польської мови в другому класі в умовах НУШ

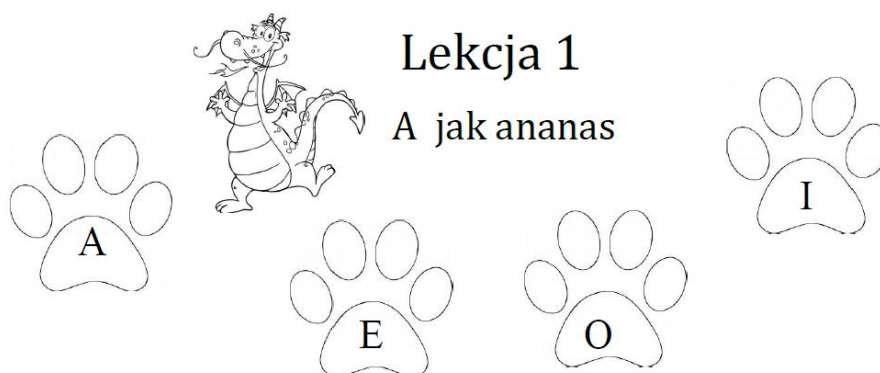
З огляду на історичні та геополітичні обставини, у багатьох загальноосвітніх закладах Житомирщини відбувається навчання польської мови як окремого предмета. Частина шкіл обирає польську мову для вивчення з п'ятого класу як другу іноземну, інша – як мову національних меншин і впроваджує її вивчення з першого класу.

Перед тим як перейти до розгляду основного питання, зауважимо, що на офіційному сайті МОН [4] не має програм, які би були спрямовані на вивчення польської мови як іноземної, вона розглядається лише в контексті мов національних меншин, що ускладнює роботу вчителя та учня. Також зауважимо, що типова навчальна програма з польської мови для початкової школи, призначена в першу чергу для навчання дітей, для яких польська мова є рідною. Справді, більшість дітей, які вивчають цю мову, мають польське походження, проте, зазвичай, зв'язки з країною «своїх предків» стають настільки віддаленими, що діти в початковій школі, для яких польська мова мала би бути засобом спілкування, знають лише окремі польські слова. Тому вчителі-полоністи в м. Житомир стикаються зі своєрідною дилемою. Так, це мова національних меншин, мова предків, але програма її вивчення є надзвичайно складною для успішної реалізації на практиці. І тому вчителям потрібно балансувати на межі впровадження методів та засобів навчання зі сфери іноземних мов і мов корінних народів.

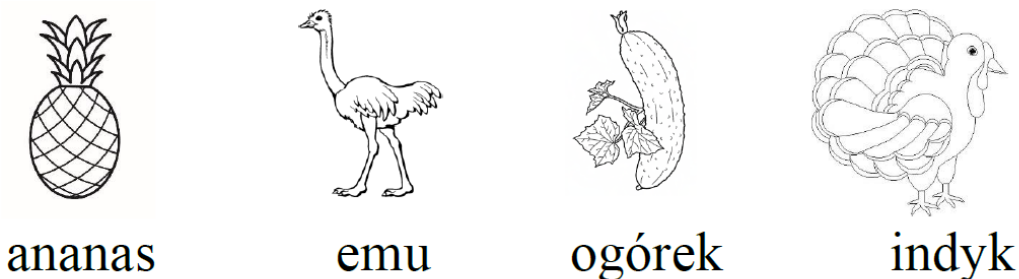
Відповідно до реформ, які відбуваються у сучасних закладах освіти, мова національних меншин вивчається за рахунок годин мовно-літературної та іншомовної галузей [2]. На практиці ж виходить, що для навчання польської мови виділяється одна година на тиждень без поділу класу на підгрупи. Структура типової програми передбачає для перших класів лише усний курс, а для других – розвиток мовлення і навчання грамоти. Тобто за одну годину ми маємо за рік навчити учнів всього алфавіту та розвинути у них такий рівень володіння мовою, який би дозволяв вільне читання цілими словами та читання речень різної

структури, на основі опорних слів та усного плану будувати прості висловлювання за сюжетом малюнків, фільмів і власних спостережень [3]. Для реалізації цього складного завдання як ніколи потрібна гнучкість, еластичність та креативність вчителя. Пропонуємо вашій увазі наш погляд на можливе вирішення цього питання на основі уроків для другого класу [1].

Можна на кожному уроці презентувати по чотири літери [1, с.5]:

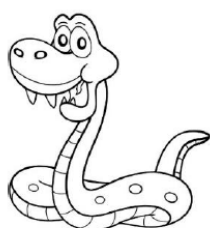

Наприклад, на першому уроці радимо прикріпити на дошці картки з друкованими літерами *A, a, E, e, O, o, I, i* та назвати їх. Пропонуємо пояснити, що майже кожна літера польського алфавіту існує у двох формах – велика і мала. Далі можна попросити дітей знайти ці літери у «слідах» і розмалювати (*a* – жовтим, *e* – червоним, *o* – зеленим, *i* – голубим). За допомогою карток із зображенням ананаса, ему (страуса), огірка та індика можна презентувати дітям слова «*ananas*», «*emu*», «*ogórek*», «*indyk*» [1, с.5]:

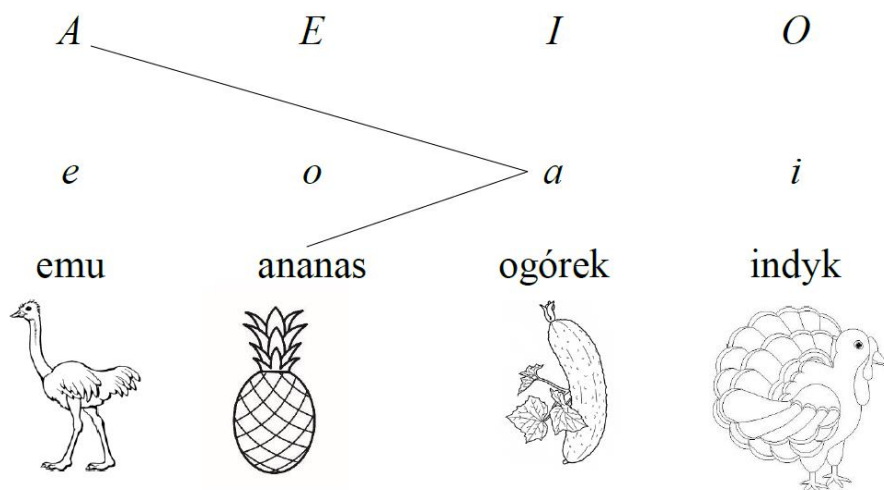
Таким чином відбудеться презентація нових літер, звуків та слів. Для відпрацювання літер і слів пропонуємо попросити дітей знайти і обвести у вищевказаних словах вивчені літери. А також запропонувати

вправи такого типу, де потрібно всі літери *a* обвести жовтим кольором, *e* – червоним, *o* – зеленим, *i* – голубим [1, с.5]:

N I A M N
U I L K E I
Y O A I J
M A I Y O
I Y E L

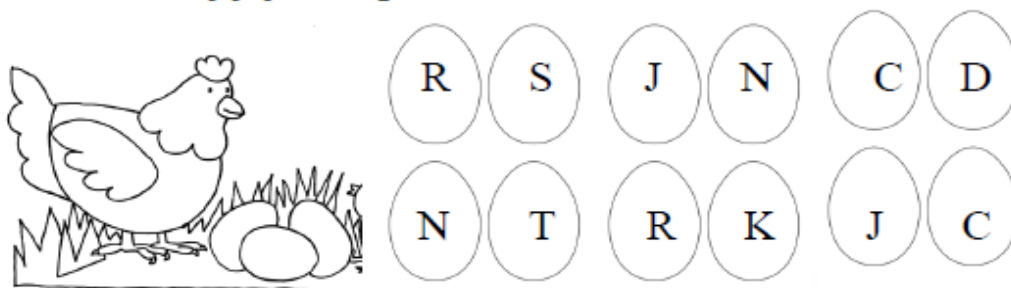
Для відпрацювання написання літер можна скористатися зошитами-прописами або готовими шаблонами. Можна підготувати кілька вправ на співставлення великих та малих літер і вивчених слів [1, с.5]:

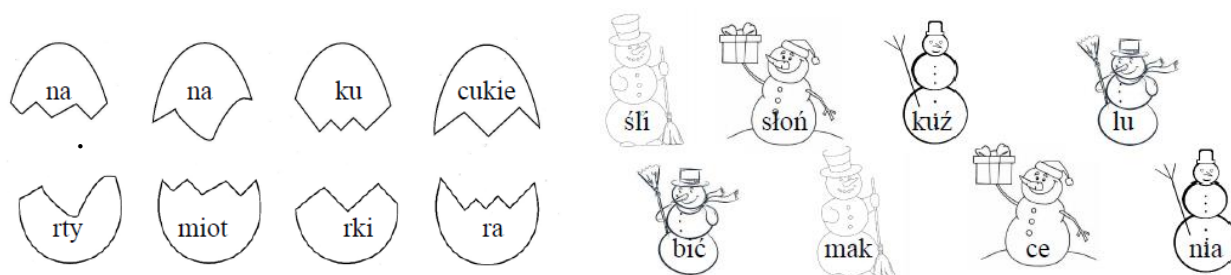
Також можна виконати вправи в робочих зошитах. Наприклад, можна називати літери, щоб учні їх написали (*A duża, e mała, i mała, O duża, a mała, E duża, I duża, o mała*). За бажанням можна виконувати завдання на дошці. В кінці кожного уроку обов'язково потрібно проводити консолідацію вивченого матеріалу та рефлексію.

Кожен наступний урок варто розпочинати не лише з впровадження в іншомовну атмосферу, але й з повторення вивченого матеріалу, адже пройшов цілий тиждень з моменту попереднього заняття. Далі знову презентувати чотири літери та нові слова і виконувати вправи для їхнього відпрацювання, використовуючи різні кольори.

Подаємо ще один приклад таких вправ (літери *r, j, c, n*; слова «rak», «jajko», «cytryna», «nuty»), де потрібно розмалювати яєчка відповідними кольорами [1, с.15]:

Починаючи з другого заняття можна впроваджувати практику читання, використовуючи за можливості вже вивчені літери. Відпрацювання навичок письма також можна урізноманітнювати різними вправами типу поєднати частини або знайти пару [1, с.18; 38]:

Ще одним важливим завданням для вчителя є вироблення власної системи роботи з учнями. Потрібно визначитися, чи робота педагога буде базуватися переважно на підручнику, чи за індивідуально розробленими матеріалами-роздруківками; чи буде заводитися словничок; де буде проводитися робота з пропису літер, в окремому зошиті, чи в зошиті для класної роботи і тд.

Також відкритим залишається питання можливої адаптації типових освітніх програм з польської мови відповідно до індивідуальних потреб дітей, адже, наприклад, школярі із західних та з північно-центральної областей України, через територіальну віддаленість від носіїв мови і через певні геополітичні та історичні причини, не можуть вивчати польську мову, послуговуючись однаковими підходами, програмами та навіть підручниками.

Література

1. Bondarczuk O., Baszyńska M. *Język polski 2 klasa*. Żytomierz, 2020, 84 s.
2. Зрозуміти новий Стандарт. Інструкція для вчителів: https://nus.org.ua/questions/zrozumity_noviy_standart/
3. Навчальні програми для 1-4 класів: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
4. Освітні програми: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi> .